

Gırsınəndi āsa gi mani gi bii gi chibne

2

$$\begin{array}{r} 126 \\ + 237 \\ \hline 363 \end{array}$$

Maktubu dī idī āsa mani gi bii gi chibne
Livre de calcul avancé en langue soumraye

Gırsınəndi ḥasa gi mani gi bii gi chibne

2

Livre de calcul avancé
en langue soumraye

Doumougou, Canton Soumraye, Tandjile-Est
République du Tchad
2024

Langue : Chibne (soumraye), parlée dans le canton soumraye, sous-préfecture de Déressia, département Tandjilé-Est

Traduction du titre: Apprenons à calculer en soumraye, volume 2

Genre : matériel didactique – livre de calcul avancé

Auteur: Direction de l’Alphabétisation et de la Promotion des Langues Nationales (DAPLAN), 1997.

Illustrations: Pardono Deglemine

Traduction: Manague Robert

2e édition (en orthographe révisée 2023, pour le web)

© 2024, Association pour le Développement de la Langue Chibne (A.D.L.C.)

Avant – propos

Ce document est un livre de calcul avancé destiné aux locuteurs soumraye. Il est basé sur les connaissances du livre calcul 1 en langue soumraye, qui contient l'addition et la soustraction des chiffres 1 – 20.

Ce livre de calcul 2 enseigne toutes les quatre opérations: L'addition, la soustraction, la multiplication et la division d'une façon orale et écrite. Il présente aussi les notions de temps, de distance, de poids et de volume, ainsi que la monnaie FCFA.

Chaque leçon est accompagnée d'exercices d'application et de dessins pour faciliter sa compréhension.

Nos remerciements vont à la Direction de la Promotion des Langues Nationales (DPLN) pour le droit de traduire et d'adapter leur livre de calcul.

Aux apprenants soumraye d'en tirer grand bénéfice et de mieux calculer dans la vie quotidienne ou dans le commerce !

Āsa g̫ mani sumīw

'Wac̫anand̫ āsa g̫ mani me jangag̫ dii subu!

0   _____   _____   _____   ilə bədə

1   _____   _____   _____   m̫n

2   _____   _____   _____   s̫r

3   _____   _____   _____   subu

4   _____   _____   _____   wod̫

5   _____   _____   _____   jii

6   _____   _____   _____   kubi

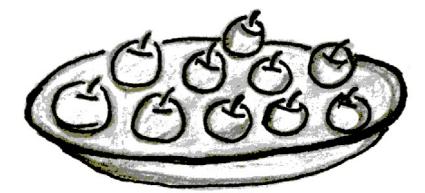
7   _____   _____   _____   wurg̫subu

8   _____   _____   _____   dunas̫r

9   _____   _____   _____   dunam̫n

Yara g̊i mani nə mwac

10

Yarna gun ısəw sır:

Ęsirandı nə dine ina i mwac me āsınandı mwac mwac. Nimiro ındıda i mwac (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9). Mana g̊i də āsınang gırne mwac da, də dáy daa: Ya mə yarna habde nə g̊i dáy g̊i daa mwac. Habde nə i mın mın da, i mani nə mındagı jaga jaga me, habde nə bor mana mın da, i mani nə dayar mwac.

1 mwac me 0 mın=10

1 mwac mın me mın me àl=11

1 mwac me 5 mın mın=15

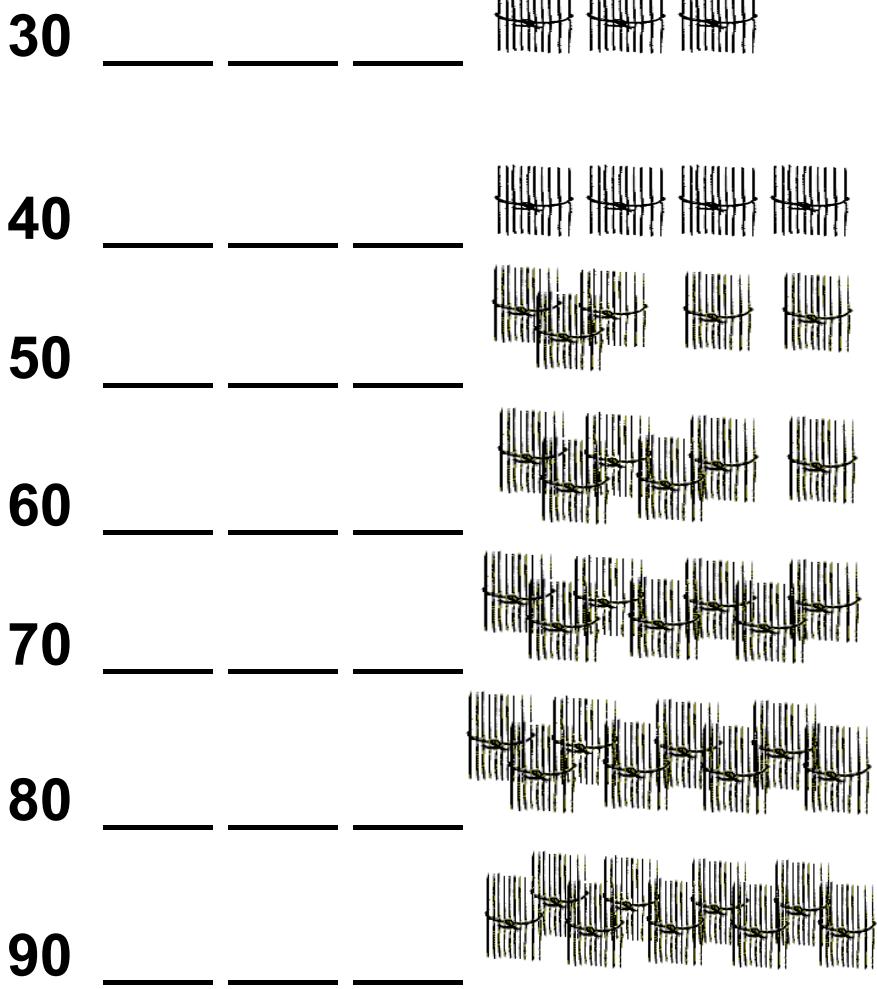
2 mwac-mwac me 2 mın mın=22

	mwac-mwac	Mìn-mìn
10 =	1	0
11 =	1	1
15 =	1	5
22 =	2	2

Āsa gî ta di da, jangînandî dii subu subu:

10	_____	_____	_____		
11	_____	_____	_____		
12	_____	_____	_____		
13	_____	_____	_____		
14	_____	_____	_____		
15	_____	_____	_____		
16	_____	_____	_____		

17	_____	_____	_____			
18	_____	_____	_____			
19	_____	_____	_____			
20	_____	_____	_____			
21	_____	_____	_____			
22	_____	_____	_____			
23	_____	_____	_____			..
24	_____	_____	_____			
25	_____	_____	_____			
26	_____	_____	_____			
27	_____	_____	_____			
28	_____	_____	_____			
29	_____	_____	_____			

Tablo dīnə āsa g̊i so 0 ha 99:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99

Giyə gaba àla 1:

- Ās̊inandi daa so 20 ha 30
- Ās̊inandi daa so 35 ha 45
- Ās̊inandi daa so 52 ha 64
- Ās̊inandi daa so 70 ha 80
- Ās̊inandi daa so 88 ha 100

Giyə gaba àla 2: Jangınandı āsa gῖ i ta di:

29 _____

60 _____

42 _____

14 _____

38 _____

17 _____

53 _____

76 _____

85 _____

91 _____

68 _____

99 _____

24 _____

57 _____

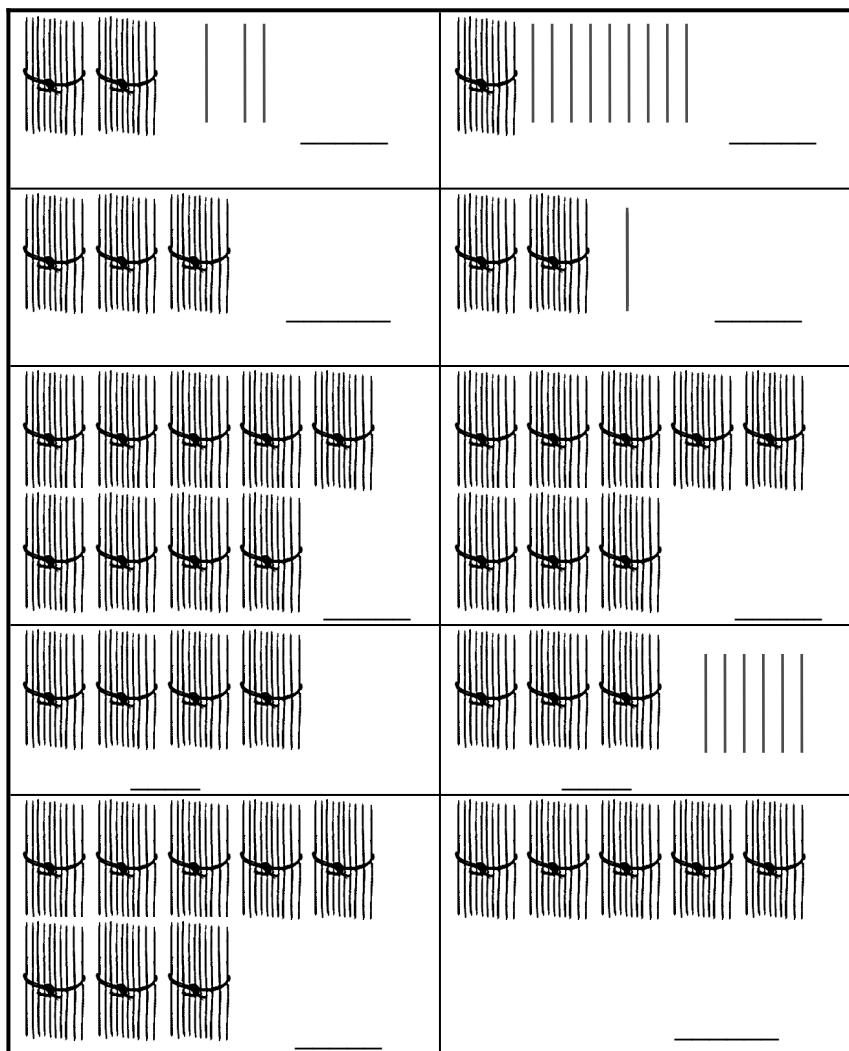
Giyə gaba àla 3: Jangınandı mana gῖ gubdiři nə i korgiň
ta di lə āsa gῖ ilə ka bədə sîñ di:

20 21 .... 23 24 25 .... 27 28 ....

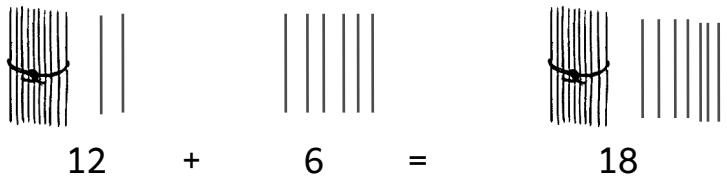
46 .... 48 49 50 .... 53 ....

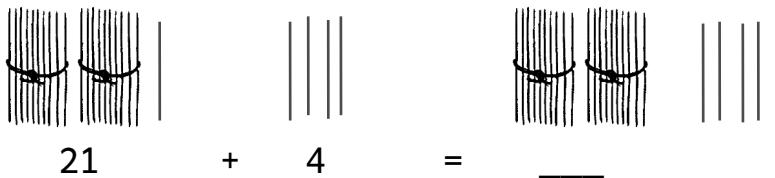
79 .... 82 .... 84 ....

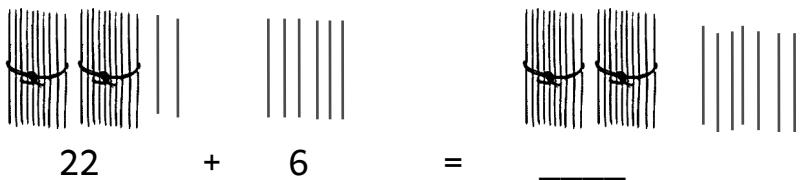
Giyə gaba àla 4: Janginandı habde ìndi ilə ciri dwarfı lə
bá bá mo. Habde nə mar daa da, i mwac mwac.

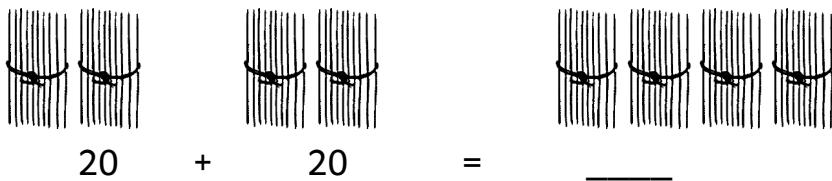

Giyə gaba àla 5 : Yarnandı mani dúndırəğt me āsınandı nım :

$$12 + 6 = 18$$

$$21 + 4 = \underline{\quad}$$

$$22 + 6 = \underline{\quad}$$

$$20 + 20 = \underline{\quad}$$

Giyə gaba àla: Āsınandı:

$$12 + 7 = \dots \quad 32 + 11 = \dots \quad 27 + 20 = \dots$$

$$24 + 3 = \dots \quad 20 + 15 = \dots \quad 42 + 6 = \dots$$

$$74 + 13 = \dots \quad 16 + 20 = \dots \quad 84 + 10 = \dots$$

Giyə gaba àla 7: Āsınandı daa chí dödə:

$$\begin{array}{r} 23 \\ + \underline{4} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45 \\ + \underline{4} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ + \underline{21} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 57 \\ + \underline{22} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ + \underline{41} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ + \underline{22} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 16 \\ + \underline{32} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 73 \\ + \underline{24} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 47 \\ + \underline{10} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 23 \\ + \underline{21} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \\ + \underline{12} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 17 \\ + \underline{30} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 15 \\ + \underline{4} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 25 \\ + \underline{32} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 61 \\ + \underline{18} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + \underline{23} \\ + \underline{41} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + \underline{50} \\ + \underline{32} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + \underline{20} \\ + \underline{20} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ + \underline{23} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 24 \\ + \underline{31} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 68 \\ + \underline{10} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 44 \\ + \underline{3} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 52 \\ + \underline{20} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + \underline{23} \\ + \underline{13} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + \underline{10} \\ + \underline{1} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + \underline{11} \\ + \underline{40} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + \underline{6} \\ + \underline{11} \\ \hline \end{array}$$

Biyə g̊i bam: « - » (moins)

Mani nə jər ka: - i biyə g̊i bam. Mana g̊i g̊i biynə mani bam da, g̊i àl i āsa gaba biyə bam.

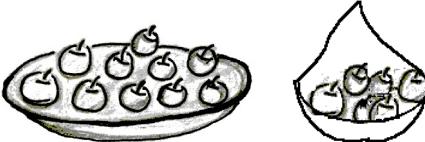
G̊i àl āsa gaba biyə bam da, i yande: $10 - 6 = 4$

$$\begin{array}{r} 10 \\ - 6 \\ \hline = 4 \end{array}$$

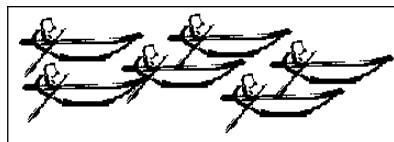
Labaa, daa ha dodə:

Àlnandi 1:

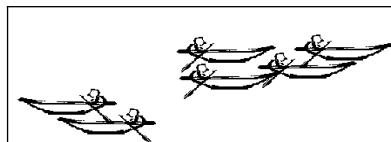
G̊i bo habda yàa duwa 10 dásá dwarfi lə. Dwe mìn lay kubi bam hurə daa barge duwa lə. Wor caga da 4 dásá dwarfi ilə.

$$\begin{array}{r} 10 \\ - 6 \\ \hline = 4 \end{array}$$

Àlnandi 2:

Nare 6 ha saba lə g̊i b̊irwa.

Bam da, 2 cwara hárá ulay dayyə. Êr̊i nə 4 ha le saba lə s̊iñ.

$$6 - 2 = 4$$

Giyə gaba àla 1: Āsınandit:

$7 - 5 =$

$10 - 3 =$

$15 - 2 =$

$16 - 9 =$

$20 - 10 =$

$48 - 4 =$

$17 - 4 =$

$35 - 10 =$

$9 - 6 =$

$36 - 10 =$

$89 - 9 =$

$66 - 4 =$

$33 - 3 =$

$29 - 5 =$

$24 - 12 =$

Giyə gaba àla 2: Āsınandit daa chí dodə:

$$\begin{array}{r} 3 \ 5 \\ - \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \ 6 \\ - \underline{5} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 9 \\ - \underline{7} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \ 8 \\ - \underline{1} \ 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 4 \\ - \underline{2} \ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \ 7 \\ - \underline{4} \ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 3 \\ - \underline{6} \ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \ 7 \\ - \underline{4} \ 6 \end{array}$$

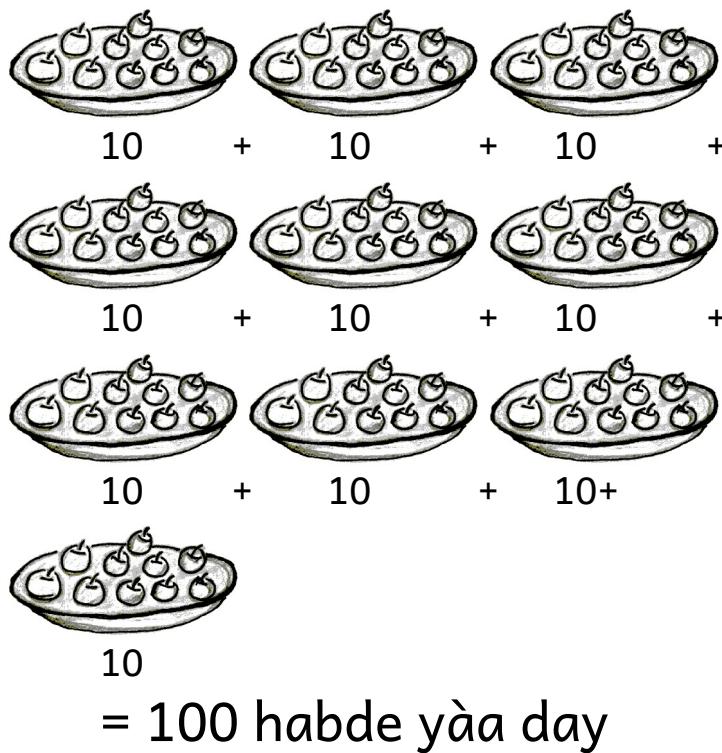
$$\begin{array}{r} 3 \ 8 \\ - \underline{2} \ 5 \end{array}$$

Āsa g̫ aru aru

Āsinandī daa pad so 88 ha 99.

Mana g̫ 99, habde nə magda 9 me nə m̫n-m̫n 9.

Ùrndī i magda habde magda g̫ gechide g̫ də 'wogiw ba
i aru aru:

Tablo:

aru	mwac	m̫n
1	0	0

Giyə gaba àla 1: Āsınandı āsa gi ta di:

aru	mwac	mìn
	9	9
1	0	0
1	0	1
1	0	4
1	1	0
1	1	1
1	2	0
1	2	3
1	3	4
1	4	7
1	6	4

aru	mwac	mìn
	1	7
	1	9
	1	9
	2	0
	2	0
	2	1
	3	0
	3	3
	4	5
	6	9
	9	1

Giyə gaba àla 2: Dayarna aj̄na ciri daa mana ḡi ãsa
mar aru aru d̄iwə:

301

31

99

528

275

455

45

62

768

184

Giyə gaba àla 3: Chfnəndi ãsa ḡi i ta di daa tablowə:

231

534

103

448

820

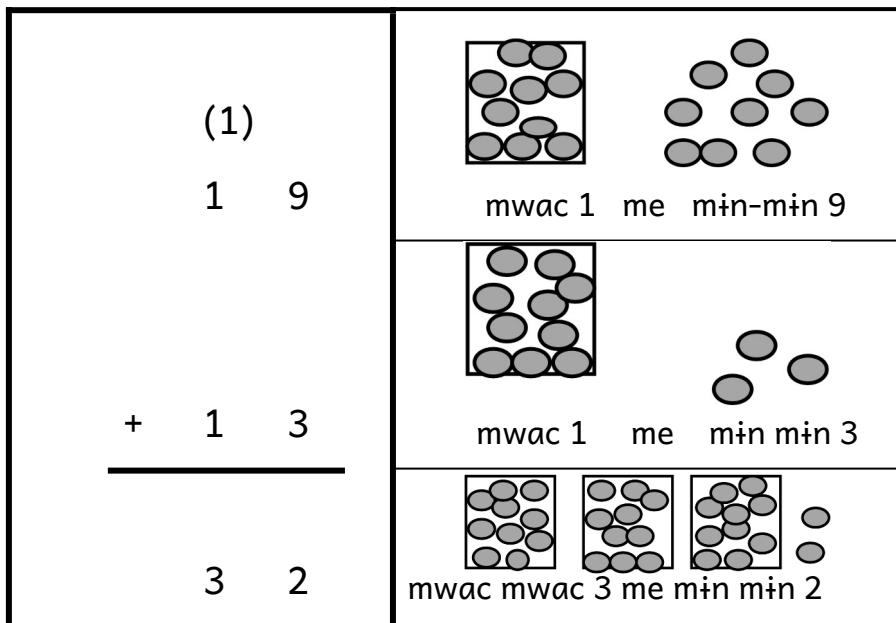
Aru	mwac	M̄in m̄in
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.

'Yàgì lè diiyə me bìrì gaba chéə tulìnyə

Mani nə àlal wála gi wála:

Hawa dàrì magìlale woni bangaso 10. Bangaso dìra i 19. Tandi ñesì magìla gi mìn biw daa, tìri gi mìn da, 'won daa bëdë. Wor bam bangaso mìn.

Idì 'yàdì bangaso lè ñang 13. Caga da, magìlale dìra 'wombì daa subu me, bangaso wordì dodë sìr me ca.

Gi ãsìna ãsa gi so daa ha dodë. Mana gi mani nə i mìn mìn di ñwayna 9 bam da, gi jangì ãsa gi mar mwac di mana gi jàw gi mar mwac dìwë. Gi 'wogì ãsa gi bani ta i mani nə gi biygì chigì tulìnyə. Gi ãsìw nə mar mwac dìdëgì lè.

Mani nə àla 1: Àlnandị kal ᄁsa gị dodə ta di ina ladị le:

$$\begin{array}{r} (1) \\ 4 \ 6 \\ + 1 \ 5 \\ \hline 6 \ . \end{array}$$

$$\begin{array}{r} (1) \\ 4 \ 5 \\ + 3 \ 7 \\ \hline . \ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} (1) \\ 6 \ 2 \\ + 2 \ 8 \\ \hline . \ 0 \end{array}$$

Mani nə àla 2: Ásịnandị:

$$\begin{array}{r} 5 \ 8 \\ + 1 \ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \ 6 \\ + 1 \ 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 8 \\ + 2 \ 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \ 5 \\ + 2 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \ 2 \\ + 3 \ 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 3 \\ + 2 \ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \ 9 \\ + 2 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 4 \\ + 4 \ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 6 \\ + 7 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \ 9 \\ + \ 6 \ 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \ 8 \\ + \ 1 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \ 1 \\ + \ 3 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 9 \\ + \ 8 \ 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 7 \\ + \ 5 \ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \ 4 \\ + \ 4 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

Āsa lə diiyə gɪnə āsa gɪ doy 99 bam da, wun ya jaw de.
Mana gɪ habde nə magdar mwac mwac di dwayna 9
bam da, gɪ jangɪ nə gɪ biygɪ chígɪ tulɪnyə di mana gɪ nə
aru aru dɪdəgɪ lə dəŋ.

Giyə gaba àla 3: Āsὶnandi gɪ āsa gɪ mar aru aru:

(1)

$$\begin{array}{r} 1 \ 2 \ 6 \\ + \ 2 \ 3 \ 7 \\ \hline 3 \ 6 \ 3 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \ 6 \ 1 \\ + \ 1 \ 6 \ 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 8 \ 9 \\ + \ 3 \ 0 \ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \ 0 \ 8 \\ + 4 \ 0 \ 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 \ 5 \ 8 \\ + 1 \ 7 \ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \ 7 \ 0 \\ + 3 \ 2 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 5 \ 5 \\ + 2 \ 9 \ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \ 9 \ 2 \\ + 4 \ 0 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 8 \ 8 \\ + 4 \ 1 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \ 0 \ 4 \\ + 1 \ 0 \ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 4 \ 0 \\ + 2 \ 8 \ 0 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \ 9 \ 7 \\ + 3 \ 9 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \ 5 \ 6 \\ + 8 \ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 9 \ 5 \\ + 1 \ 6 \ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \ 7 \ 4 \\ + 9 \ 1 \\ \hline \end{array}$$

Darñnandi gwale gi yab:

1. Ladni kılə māy sug gi Dıməgi lə koro 179. Tandi kılə koro 105 dang sug gi Koblagi lə. Tandi kılə pad da, i koro ḫindi mo?
2. Made ùr ponde 48 dara gwaba gi kulu bıw, ùr ponde 34 dara gwaba gi tabıl me, ponde 28 dara gwaba gi ches me ca. Ùriw pad da, i ponde ḫindi mo ?
3. Ali me Jā me Gamagı piygı gun mın mın diriñgəl 250. Dayargı daa pad, i diriñgəl ḫindi mo?
4. Gwale gaba piyə baya:
Dwana i gi kura mın me dogdə mın me gıray gi hale mın me duroje nə namde sı̄r me ca. Dang da, aŋji i gi badu mın dı̄ dı̄gladı̄ mın sawar bam lə me ca. Kırə duwa lə da, mwagne giđıragı ilə ḫindi mo ?

Magda gi dubu dubu

a) Dubu: 1000

$$100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} +$$

$$100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} + 100 \text{ kg} = 1000 \text{ kg}$$

Suwal gi māy 10. Mīn da, noo duwa i kilo aru aru,
Dayar daa pad da i kilo 1000 gi māy.

$$10 \text{ dii } 100 \text{ kg} = 1000 \text{ kg}$$

Giyə gaba àla 1: Gubdīri nə wor tablowə ta di
janginandi lə:

990	991	992	993	994	995	996	997	998	999
1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009
1010									
1020									
1030									
1040									

b) 1000, 2000, 3000

Āsa g̫ 2548 me 1726 nem cagdara dodə ya ta de:

$$\begin{array}{r}
 & 2000 & 1000 \\
 + & 500 & + 700 \\
 + & 40 & + 20 \\
 + & \underline{8} & + \underline{6} \\
 2548 & & 1726
 \end{array}$$

	Dubu	Aru	mwac	M̫n
1000	1	0	0	0
2548	2	5	4	8
1726	1	7	2	6

Giyə gaba àla 2: Hurnandı āsa g̫ i ta di mana g̫ tablowə : 1033, 3564, 6208, 2190 et 5576.

Dubu	aru	mwac	m̫n
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.

Giyə gaba àla 3: Jangınandı mani tablo dì ta di
dwarji lè:

1070								
1080	1081							
1090								
	2001							

Giyə gaba àla 4: Āsa gì i ta di cagdinandi gandiw dodə
dubu dubu me aru aru me mwac mwac me mìn mìn me:

$$124 = 100 + 20 + 4$$

$$3691 = 3000 + 600 + 90 + 1$$

$$1273 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$657 = \dots + \dots + \dots$$

$$15 = \dots + \dots$$

$$4705 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$2528 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$5019 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$8006 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$477 = \dots + \dots + \dots$$

$$7001 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

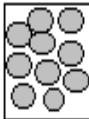
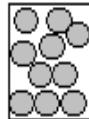
Biyə gī bam me 'woo ch̄í tul̄nyə me

Hawa kīl magīlale gī bangaso dwal̄nyə mwac mwac
bam sug lə. Tandi kīl bangaso mīn mīn bam me ca.

Magīlale da, i mani nə mwac mwac, me bangaso da, i nə
mīn mīn me ca:

Wordi gaba kīlə bam i
magīlale 2 me,
bangaso wodi me ca.

Aba kīlə ḡira ba ùr i
bangaso 7. Urdi,
Hawa t̄ñ̄t gī magīla
mīn b̄iw bam dara
'yaw. Mana gī tandi
'yaw bam mwom da,
wordi magīla mīn me
bangaso 7 gaba kīlə
bam mīn mīn.

			(+10)
			(-1)
			- 7

Giyə gaba àla 1: Ásinandı ya ba də àlang n̄im pii de:

$$\begin{array}{ccc}
 (+10) & (+10) & (+10) \\
 4 \ 4 & 4 \ 5 & 6 \ 2 \\
 (-1) & (-1) & (-1) \\
 - \underline{1} \ 9 & - \underline{1} 8 & - \underline{2} 6 \\
 2 \ 5 & . & 7 \\
 & . & .
 \end{array}$$

Giyə gaba àla 2: Āsınandit:

$$\begin{array}{r} 50 \\ - 25 \\ \hline 25 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ - 19 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 47 \\ - 28 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 55 \\ - 18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 54 \\ - 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 22 \\ - 6 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 52 \\ - 15 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 76 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 84 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 68 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 145 \\ - 68 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 212 \\ - 145 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 246 \\ - 157 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 630 \\ - 162 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 426 \\ - 177 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 235 \\ - 54 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 670 \\ - 189 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 144 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 608 \\ - 374 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 517 \\ - 98 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 262 \\ - 75 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ - 143 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 613 \\ - 91 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 216 \\ - 169 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 421 \\ - 336 \\ \hline \end{array}$$

Gwale:

1. Gurpīman mìn i ḡi suwal ḡi ḡina 45. Nare k̄il suwal 16 bam. Worḡi suwal iindi mo ?
2. Deme mìn d̄ar̄i mani n̄e kunənȳe. Tandi k̄il neñe 500. Tandi lay 384 àl ḡi giȳe bam. Word̄i neñe iindi mo ?
3. Adum so Jamena ba ha Mundu. So Jamena ha Mundu da, i kilomet̄ir 494. Anji wà kilomet̄ir 258 mwom da, kab̄o duwa mend̄er bam. Wor̄i w d̄irəwə kilomet̄ir iindi dara d̄im̄e Mundu mo ?
4. Nare n̄e ciriȳe d̄áy s̄idəḡi daa, cendi ùr ba ḡi biy sek̄irəter mìn. Woni ùrə sek̄irəter di i nare subu. Woni àla wot̄i d̄i lade di i nare 187. Ḡi piȳ nare duwa 49, gaba s̄ir nare duwa 56. Gaba subu da, wor̄i w duwa nare iindi mo?
5. Kulu ḡi lekol dalawə mìn da, dine i 53. Aliya 'yaña duwa l̄e da, dine 16 nem h̄ára pii b̄ed̄e me, cendi ha kulə ḡi d̄anḡe me. N̄e kulə ḡi piȳ 8 nem h̄ára pii b̄ed̄e me cwhara h̄ára l̄e kulə ḡi ta l̄e. Kulə ḡi ta di dalawə da, dine ha dayara iindi aliya ḡi d̄anḡe mo?
6. Dwani bage duwa i 652. Anji 'woji n̄e 385 d̄im̄. Wor̄i w 'waja d̄anḡe iindi na mo?

Miltiplikaso: « × » (fois)

Mani nə ta di « × » i 'yàa gɪ dii gɪrə.

« 2 × » i āsa gɪ pii di dii sɪr.

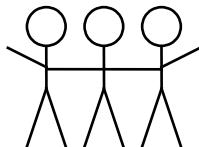
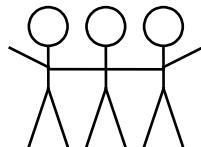
« 6 × » ta da, i āsa gɪ pii di dii kubi.

Miltiplikaso da, gɪ àldɪ i ya ta de :

$$8 \times 2 = 16 \text{ labaa daa ha dodə:} \quad \times \underline{2}$$

16

àl ya:

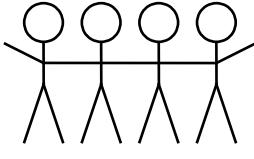
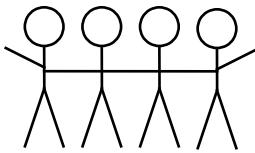
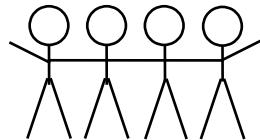
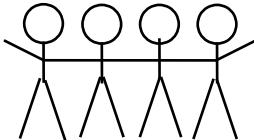
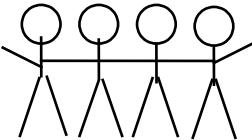
$$3 + 3 = 2 \times 3 = 6$$

$$2 \times 3 = 6$$

$$2 + 2 + 2 = 3 \times 2 = 6$$

$$3 \times 2 = 6$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 5 \times 4 = 20$$
$$5 \times 4 = 20$$

Dii sîr, dii subu me, dii wodî me

Dii sîr i mana gî gî àl mani di $\times$ 2. Mani 5 dii sîr da i 10.
 $2 \times 5 = 10$

Dii subu da, i mana gî gî àl mani di $\times$ 3. Mani 5 dii subu i 15.

$$3 \times 5 = 15$$

Dii wodî i mana gî gî àl mani di $\times$ 4. Mani 5 dii wodî da, i 20.

$$4 \times 5 = 20$$

Giyə gaba àla: Ali wom gato mîn. Bam wom duwa dii sîr, Nime wom duwa dii subu me, Made wom duwa dii wodî:

Ali wom
gato 1.

Bam wom
gato 2.

Nime wom
gato 3.

Made wom
gato 4.

Giyə gaba àla:

1. Èndi, nə 'yo koro 4. Èjìm, mə 'yo dìma dii sìr. Mə i nìm ìndi mo?
2. Waybèdè dìndadì wodì. Rachel dìra ya nènè Waybèdè de dii subu. Tandi dìndadì i ìndi na mo?
3. Samedi i gì gursì 500. anji ùr ba 'yo lè dàng dii wodì. Anji ùr ba 'yo gursì pad ìndi mo?
4. Belbì i gì labje nè namde subu. Adum duwa i ya nènè Belbì de dii subu. Adum labje nè namde duwa da, i ìndi mo?

Àsìnandì:

Miltiplikaso:

$2 \times 0 = 0$	$3 \times 0 = \dots$	$4 \times 0 = \dots$	$5 \times 0 = \dots$
$2 \times 1 = \dots$	$3 \times 1 = \dots$	$4 \times 1 = \dots$	$5 \times 1 = \dots$
$2 \times 2 = \dots$	$3 \times 2 = \dots$	$4 \times 2 = \dots$	$5 \times 2 = \dots$
$2 \times 3 = \dots$	$3 \times 3 = \dots$	$4 \times 3 = \dots$	$5 \times 3 = \dots$
$2 \times 4 = \dots$	$3 \times 4 = \dots$	$4 \times 4 = \dots$	$5 \times 4 = \dots$
$2 \times 5 = \dots$	$3 \times 5 = \dots$	$4 \times 5 = \dots$	$5 \times 5 = \dots$
$2 \times 6 = \dots$	$3 \times 6 = \dots$	$4 \times 6 = \dots$	$5 \times 6 = \dots$
$2 \times 7 = \dots$	$3 \times 7 = \dots$	$4 \times 7 = \dots$	$5 \times 7 = \dots$
$2 \times 8 = \dots$	$3 \times 8 = \dots$	$4 \times 8 = \dots$	$5 \times 8 = \dots$
$2 \times 9 = \dots$	$3 \times 9 = \dots$	$4 \times 9 = \dots$	$5 \times 9 = \dots$
$2 \times 10 = \dots$	$3 \times 10 = \dots$	$4 \times 10 = \dots$	$5 \times 10 = \dots$

Giyə gaba àla:

$$6 \times 0 = \dots \quad 7 \times 0 = \dots \quad 8 \times 0 = \dots \quad 9 \times 0 = \dots$$

$$6 \times 1 = \dots \quad 7 \times 1 = \dots \quad 8 \times 1 = \dots \quad 9 \times 1 = \dots$$

$$6 \times 2 = \dots \quad 7 \times 2 = \dots \quad 8 \times 2 = \dots \quad 9 \times 2 = \dots$$

$$6 \times 3 = \dots \quad 7 \times 3 = \dots \quad 8 \times 3 = \dots \quad 9 \times 3 = \dots$$

$$6 \times 4 = \dots \quad 7 \times 4 = \dots \quad 8 \times 4 = \dots \quad 9 \times 4 = \dots$$

$$6 \times 5 = \dots \quad 7 \times 5 = \dots \quad 8 \times 5 = \dots \quad 9 \times 5 = \dots$$

$$6 \times 6 = \dots \quad 7 \times 6 = \dots \quad 8 \times 6 = \dots \quad 9 \times 6 = \dots$$

$$6 \times 7 = \dots \quad 7 \times 7 = \dots \quad 8 \times 7 = \dots \quad 9 \times 7 = \dots$$

$$6 \times 8 = \dots \quad 7 \times 8 = \dots \quad 8 \times 8 = \dots \quad 9 \times 8 = \dots$$

$$6 \times 9 = \dots \quad 7 \times 9 = \dots \quad 8 \times 9 = \dots \quad 9 \times 9 = \dots$$

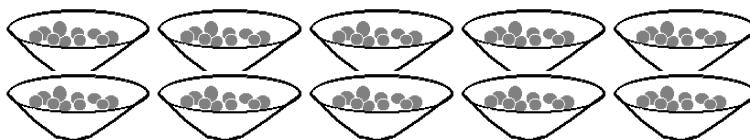
$$6 \times 10 = \dots \quad 7 \times 10 = \dots \quad 8 \times 10 = \dots \quad 9 \times 10 = \dots$$

$$10 \times 0 = \dots \quad 10 \times 4 = \dots \quad 10 \times 8 = \dots$$

$$10 \times 1 = \dots \quad 10 \times 5 = \dots \quad 10 \times 9 = \dots$$

$$10 \times 2 = \dots \quad 10 \times 6 = \dots \quad 10 \times 10 = \dots$$

$$10 \times 3 = \dots \quad 10 \times 7 = \dots$$

$$\begin{array}{r} 10 + 10 + 10 + 10 + 10 \\ + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 \end{array} = 100$$

$$10 \times 10 = 100$$

$$\begin{array}{r}
 2 & 7 & 5 & 4 & 6 \\
 \times 6 & \times 3 & \times 4 & \times 8 & \times 4 \\
 \hline
 12 & & & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3 & 8 & 4 & 5 & 7 \\
 \times 9 & \times 3 & \times 7 & \times 9 & \times 5 \\
 \hline
 & & & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 8 & 7 & 10 & 7 & 10 \\
 \times 9 & \times 6 & \times 4 & \times 8 & \times 9 \\
 \hline
 & & & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 10 & 2 & 9 & 6 & 8 \\
 \times 4 & \times 3 & \times 2 & \times 5 & \times 3 \\
 \hline
 & & & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4 & 8 & 5 & 6 & 7 \\
 \times 7 & \times 5 & \times 3 & \times 2 & \times 9 \\
 \hline
 & & & &
 \end{array}$$

Gwale:

1. Miji kılə budong git nay 4 sug lə. Budong min da, yet litir 5. Tandi i git litir git nay pad indi mo?
2. Chamre kubi da, gun min ùr litir sir sir. Dayar pad da, yet litir indi na mo?

Ęsara g̫ dodə: «: » (i s̫ər dodə)

Mani nə ta di «: » i ęsara g̫ dodə.

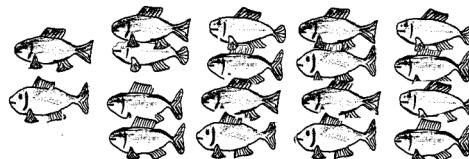
Ęsara g̫ dodə da, g̫ àl i ya ta de:

$$6 : 2 = 3 \quad \text{labaa}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline 3 & 2 \end{array}$$

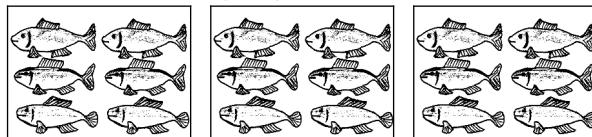
Àl ya:

1. Woni ùrə subu yibə góche nə ta di pad. Cendi ısig̫ dodə korgiñ subu:

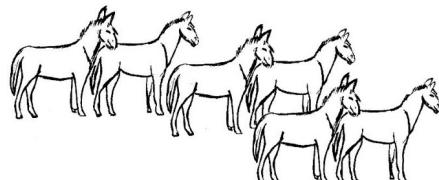

$$18 : 3 = 6$$

Gun mìn da, 'yo góche kubi kubi:

2. G̫ ısinə leme nə dayar ta di dodə s̫ir da, ha 'ya i leme ındi ındi mo ?

$$\text{Cwaa lə diiyə: } 6 : 2 = 3$$

Mani tuləg̊i, ısər dodə subu me dodə wod̊i me ca

Woni yiga sır ıstı yiga dodə korgıñ sır. Wi kaw 'yo tulıñ tulıñ.

Tulıñ da, g̊i jang̊i i: 1/2

Mani tuləg̊i da, g̊i way ba tulıñ. Nimi 'won ber daa bədə da, g̊i way ba i tulıñ. Ber tuld̊i da, g̊i way ba i tulıñ.

Woni yiga subu ıstı yiga day dodə korgıñ subu. Gun mın da, 'yo ıstı g̊i dodə subu di mın mın.

Dodə subu da, g̊i jang̊i i ya ta de: 1/3

Woni yiga wod̊i ıstı yiga dodə korgıñ wod̊i. Gun mın da, 'yo ısə g̊i dodə wod̊i ta di mın mın.

Dodə wod̊i da, g̊i jang̊ıw i ya ta de: 1/4

Giyə gaba àla 1:

Deme ısig̊i dındadı wod̊i gato mın dodə. Dwe mın da 'yo .....

Koro dı mäy sır da, i ..... koro tuld̊i.

6 ısır dodə subu i .....

8 ısır dodə wod̊i da i ....., 8 ısır dodə sır da i .....

Giyə gaba àla 2: Àṣinàndị:

(Də 'wacnang i dara Miltiplikaso !)

$28 : 7 = \underline{\quad}$ $81 : 9 = \underline{\quad}$ $56 : 7 = \underline{\quad}$

$36 : 6 = \underline{\quad}$ $64 : 8 = \underline{\quad}$ $42 : 6 = \underline{\quad}$

$100 : 10 = \underline{\quad}$ $72 : 6 = \underline{\quad}$ $55 : 5 = \underline{\quad}$

$32 : 4 = \underline{\quad}$ $40 : 5 = \underline{\quad}$ $24 : 3 = \underline{\quad}$

$80 : 10 = \underline{\quad}$ $72 : 8 = \underline{\quad}$ $32 : 8 = \underline{\quad}$

$18 : 9 = \underline{\quad}$ $16 : 2 = \underline{\quad}$ $60 : 6 = \underline{\quad}$

$20 : 4 = \underline{\quad}$ $27 : 3 = \underline{\quad}$ $49 : 7 = \underline{\quad}$

Gwale:

1. Dine idègi tìsigi dine kubi bangaso 24 dodə korgiñ ca ca. Dwe mìn da, 'yo bangaso tìndi mo ?
2. Amsi ḥangri tabure 4 gi ponde 32. Tabure mìn da, u ponde tìndi mo ?

Isara gînê wála duwa

Wála mîn dalawê da, dawa dîndadî 24. Ya montîr dwarî lê da, dawa dîndadî i 12 mîra, libara gî dwe gî montîr dwarî lê dî cîm ha nimîro gî dangê àl i dawa dwe dîra mîn, anji gugêr daa dii sîr wála mîn dalawê.

i dawa 1 , i dawa 2, i dawa 3, i dawa 4, i dawa 5,

i dawa 6 , i dawa 7, i dawa 8, i dawa 9, i dawa 10,

i dawa 11, i dawa 12 gî dawa labaa changa.

Ler mîn dwarî lê da, i minit 60. Libare gî jore gaba minit gugêr daa dii mîn da, i ler mîn.

Libara gî dwe hîne labaa mani nê àl wulîñ wulîñ ta di, i segon. Anji gugêr daa dii mîn da, i minit mîn, dara minit mîn da, i segon 60.

Minit 15 da, i ler tuldî wodî. Minit 30 da, i ler tuldî mîn.

Àl ya:

I dawa
dindadit 8 gi
minit 15

Dawa
dindadit 11
da wor bam
minit 15

Dawa
dindadit 5
da, wor bam
minit 5

I dawa
dindadit 3 gi
tulin

I dawa
dindadit 4 gi
minit 10

Dawa dindadit
7 da, wor
bam minit 20

Giyə gaba àla:

1. Montir di ta di dwari lə da, i dawa na mo ?

2. Dawa 2 gi minit 30 da, dayar i minit indi mo? Dawa 4 gi minit 10 da, i indi mo? Me dawa 6 gi minit 5 da, i indi mo?

3. Minit 300 da, i dawa dindadit indi mo? Minit 180 da, i dawa dindadit indi mo?

4. Minit sır da, i segon indi mo?

Yara g̊i dawa

Də 'wacŋang dara wála m̊in dalawə i dawa d̊indad̊ 24.

Minit 60 dawa dwe d̊ira m̊in dalawə.

Segon 60 minit m̊in dwar̊t l̊e.

D̊imas m̊in dwar̊t l̊e i wála t̊indi mo?

Lendi, mardi, mekrədi, jodi, bandiradi, samadi, d̊imas.

Giyə gaba àla:

- Dawa d̊indad̊ 72 da, i wála t̊indi mo?
D̊imas subu dwar̊t l̊e da, i wála t̊indi mo?
Dawa dwe d̊ira m̊in dalawə da, i segon t̊indi mo?
Wála 56 da, i d̊imas t̊indi mo?

Aliya m̊in dalawə i wála 365, labaa i d̊imas 52 g̊i tulŋ̊.

Aliya m̊in da, tsər i dodə duru 12.

Duru g̊i disa i wála 31.

Duru g̊i bwage da, i wála 28 aliya subu, me wála 29 aliya 4 (aliya gaba wála 366).

Duru g̊i mäyyə da, i wála 31.

Curi i wála 30.

Hab̊iŋ̊a i wála 31.

B̊ira nəng nəng i wála 30.

Amlamta i wála 31.

Bas̊ima i wála 31.

Cere i wála 30.

Dyawa i wála 31.

S̊imra i wála 30.

Mōr̊i i wála 31.

Àla gî miltiplikaso gî biyè gaba chéə tulînyə

Mə so pii da, mə àl miltiplikaso i gî mani nə mîn mîn do me nə mwac mwac do me nə aru aru sîñ. 'Ywaa duwa di ina i nimiro sîr da, mə jangî mani nə mîn mîn kwandagi nə mîn mîn gîndagi lə, me mani nem mwac da, mə jangigî daa ya ba mə biygî chîgî le de tulîn dî worî di.

Àl ya:

Aru	mwac	Mîn
(+1)	(+3) 2	5
×		6
1	5	0

$$\begin{array}{r}
 (+3) \\
 2 \quad 5 \\
 \times \quad 6 \\
 \hline
 1 \quad 5 \quad 0
 \end{array}$$

Giyè gaba àla: Àsînandi:

$$\begin{array}{r}
 (+1) \quad (+1) \\
 3 \quad 7 \quad 5 \quad 6 \quad 8 \quad 9 \quad 4 \quad 8 \quad 5 \quad 4 \quad 6 \quad 5 \\
 \times \quad 2 \quad \times \quad 3 \quad \times \quad 4 \quad \times \quad 7 \quad \times \quad 5 \quad \times \quad 3 \\
 \hline
 7 \quad 4 \quad 1 \quad 6 \quad 8
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 8 \quad 7 \quad 9 \quad 8 \quad 5 \quad 2 \quad 6 \quad 4 \quad 3 \quad 7 \quad 4 \quad 1 \\
 \times \quad 6 \quad \times \quad 7 \quad \times \quad 3 \quad \times \quad 5 \quad \times \quad 4 \quad \times \quad 8
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2 \quad 3 \quad 0 \quad 1 \quad 2 \quad 7 \quad 3 \quad 0 \quad 2 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 1 \quad 5 \quad 9 \quad 2 \quad 7 \quad 3 \\
 \times \quad 4 \quad \times \quad 4 \quad \times \quad 3 \quad \times \quad 2 \quad \times \quad 5 \quad \times \quad 3
 \end{array}$$

Biynəndi chıñədi tulıñyə:

Mana g̫ mə wor àla miltiplikaso g̫ nim̫ro g̫ gechide s̫ñ da, 'wocñ dara:

1. Mə àlna miltiplikaso d̫ dii mwac da, mə u nim̫ro g̫ 0 ch̫ mana g̫ nim̫ro g̫ mə àl miltiplikaso lə ta di tulıwə:
$$26 \times 10 = 260$$
$$78 \times 10 = 780$$

2. Mə àlna miltiplikaso d̫ dii aru da, mə lay nim̫ro g̫ 0 s̫ñ ch̫g̫ mana g̫ nim̫ro g̫ mə àl miltiplikaso lə ta di tulıwə:
$$26 \times 100 = 2600$$
$$78 \times 100 = 7800$$

3. Mə àlna miltiplikaso d̫ dii dubu da, mə lay nim̫ro g̫ 0 subu ch̫gd̫ mana g̫ nim̫ro g̫ mə àl miltiplikaso lə ta di tulıwə:
$$26 \times 1000 = 26000$$
$$78 \times 1000 = 78000$$

4. Mə ùrnə àla miltiplikaso d̫ wome ya 85×49 de da, àld̫ g̫dam s̫ñ.

Pii da, àl 85×9 , do me àl d̫ 85×40 .

Àl ya:

Biyə gaba chéə tulɪŋyə gɨ dii 2:

Biyə gaba chéə tulɪŋyə gɨ dii 1 :

85 $\times$ 9   'Ywaa duwa i:

85 $\times$ 40   'Ywaa duwa i:

Bama gɨ 'ywaa duwa gɨ sɨr ta di
daa:

Dubu	aru	mwa c	mɨn
	(3)	(2)	
	(-7)	(4)	
		8	5
x		4	9
	7	6	5
(+1)	4	0	0
+ 3			
4	1	6	5

$$(2) \qquad \qquad \qquad (1)$$

$$(4) \qquad \qquad (2) \qquad \qquad (1) \qquad \qquad (2)$$

$$85 \qquad \qquad 56 \qquad \qquad 42 \qquad \qquad 37$$

$$\times \quad 49 \qquad \times \quad 14 \qquad \times \quad 18 \qquad \times \quad 23$$

$$(1)765 \qquad \qquad 224 \qquad \qquad 336 \qquad \qquad$$

$$+3400 \qquad \qquad + \quad 560 \qquad \qquad + \dots \dots 0 \qquad \qquad + \dots \dots$$

$$4165 \qquad \qquad 784 \qquad \qquad \qquad$$

$$\begin{array}{r} 89 \\ \times 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ \times 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 92 \\ \times 54 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 64 \\ \times 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 71 \\ \times 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 156 \\ \times 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 225 \\ \times 15 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3451 \\ \times 66 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 509 \\ \times 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2870 \\ \times 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1226 \\ \times 87 \\ \hline \end{array}$$

Ęsə g̊i dodə g̊i so daa ha dodə

Ęsə g̊i dodə g̊i wome da, mə ısi giyə di dodə g̊ir̊i le mə so nimiro g̊i gechideyə pii do.

Al ya:

Pam i g̊i suwal g̊i māy 528 dara bwa mana g̊i ciri 4 lə.
Ciri mīn da, ha 'ywa suwal ındi mo?

Āsınandı daa ha dodə:
$$\begin{array}{r} 5 & 2 & 8 \\ - 4 & & \\ \hline 1 & 2 & \\ - 1 & 2 & \\ \hline 0 & 8 & \\ - & 8 & \\ \hline 0 & & \end{array} \qquad \begin{array}{r} 4 \\ \hline 1 & 3 & 2 \end{array}$$

Yande da: $528 : 4 = 132$

Giyə gaba àla 1:

$$96 \left| \begin{array}{c} 3 \\ \hline \end{array} \right.$$

$$145 \left| \begin{array}{c} 5 \\ \hline \end{array} \right.$$

$$680 \left| \begin{array}{c} 8 \\ \hline \end{array} \right.$$

$$375 \left| \begin{array}{c} 6 \\ \hline \end{array} \right.$$

Giyə gaba àla 2:

Èsə g̊t dodə pad da, 'yanya duwa bor m̊in pad bədə. Nə m̊in da, 'yen me mani wor ilə:

$$\begin{array}{r}
 79 \quad 3 \\
 -6 \quad \hline
 19 \quad 26 \\
 -18 \quad \hline
 1
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 137 \quad 4 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 523 \quad 5 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 476 \quad 9 \\
 \hline
 \end{array}$$

Giyə gaba àla 3:

$$\begin{array}{r}
 325 \quad 20 \\
 -20 \quad \hline
 125 \quad 16 \\
 -120 \quad \hline
 5
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 90 \quad 12 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 145 \quad 11 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 420 \quad 15 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 436 \quad 15 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 512 \quad 20 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 550 \quad 25 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 282 \quad 18 \\
 \hline
 \end{array}$$

Cwara gaba yara āsa g̊i mani g̊i jiga jiga wod̊i ta di

Ās̊inand̊i mani nə i ka di:

$$\begin{array}{r} 256 \\ + 607 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 1168 \\ + 96 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 1026 \\ + 9117 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 6356 \\ + 4299 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 139 \\ - 117 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 386 \\ - 108 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5347 \\ - 2964 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 4572 \\ - 1286 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 75 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 98 \\ \times 12 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 125 \\ \times 35 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 856 \\ \times 79 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|c} 176 & 4 \\ \hline & \end{array} \quad \begin{array}{r|c} 284 & 12 \\ \hline & \end{array} \quad \begin{array}{r|c} 1428 & 16 \\ \hline & \end{array} \quad \begin{array}{r|c} 4646 & 18 \\ \hline & \end{array}$$

Gursi

Mana gî bii tînda lè da, gî âsî 1 da, bor i gî 5 FCFA.

Frang jii me dâng frang jii me dâng frang jii me.

Tîm da, ina i âsa gaba janga dodè lè da, gî âsî mîn mîn ya ba gî jangî nîm gursi dî chile labaa dî bajé bajé sîdî ta de.

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 25$$

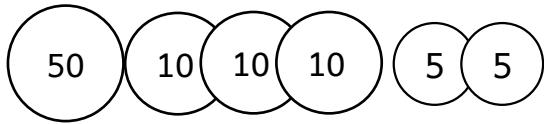
$$25 + 25 + 25 + 25 = 50 + 50 = 100$$

$$10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 0 = 100$$

$$10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 = 100$$

Giyə gaba àla 1:

Nə i gi gursi 90 FCFA

Nə myandina 40 FCFA bam da, wor iindi mo ?

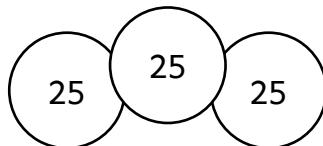
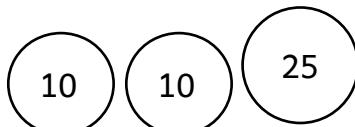
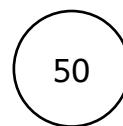
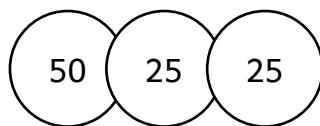
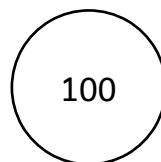
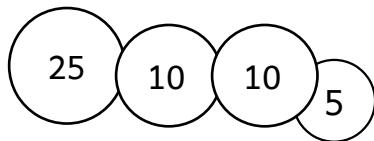
Nə myandina 25 FCFA bam da, wor iindi mo ?

Nə myandina 65 FCFA bam da, wor iindi mo ?

Giyə gaba àla 2:

Nə unə gursi 2500 FCFA me, tjem mə unə 3850 FCFA
me da, ca inda lə da, də u inda i gursi iindi mo ?

Giyə gaba àla 3: Gursi də bor gi kondidə ca da, janandı
mani ryandarna daa daa:

Gursi dī baje baje dī bangki

Gursi aru

Gursi sak

Gursi aru wodi

Gursi sak jii

Gursi sak mwac

Baje 2 dīnə gursi aru = baje 1 gīnə sak 1

Chile 20 dînə gursı̄ gînîj̄ sîr = baje 4 dînə gursı̄ aru =
baje 2 dînə gursı̄ sak = sak sîr.

Baje 10 dînə sak mîn = baje 5 dînə sak sîr =
baje 2 dînə sak jii = baje 1 dînə sak mwac.

Giyə gaba àla 1: Mana gī wor pəgîj̄ da, janandî lə:

Baje 3 dînə sak jii = baje ____ dînə sak mîn

Baje ____ dînə sak sîr = baje 1 dînə sak mwac

Baje 1 dînə sak sîr = baje ____ dînə gursı̄ aru

Baje 1 dînə sak sîr = sile ____ dînə gursı̄ gînîj̄ sîr

Baje 1 dînə sak mîn = sile ____ dînə gursı̄ mwac

Baje 20 dînə gursı̄ aru = baje ____ dînə sak mwac

Baje 3 dînə sak mwac = baje ____ dînə sak mîn

Baje 4 dînə sak sîr = baje ____ dînə aru

Chile 1000 dînə gursı̄ gînîj̄ sîr = baje ____ dînə sak jii

Baje 1 dînə sak mîn = sile ____ dînə gursı̄ jii

Giyə gaba àla 2: Àsınandî:

100 FCFA + 1000 FCFA + 25 FCFA = ... FCFA

2000 FCFA + 1000 FCFA + 500 FCFA = ... FCFA

2000 FCFA + 2000 FCFA + 500 FCFA = ... FCFA

5000 FCFA + 2000 FCFA + 100 FCFA = ... FCFA

10000 FCFA + 5000 FCFA + 500 FCFA = ... FCFA

5000 FCFA - 2200 FCFA = ... FCFA

2000 FCFA - 825 FCFA = ... FCFA

10000 FCFA - 7650 FCFA = ... FCFA

1000 FCFA - 675 FCFA = ... FCFA

10000 FCFA - 525 FCFA = ... FCFA

5000 FCFA - 4200 FCFA = ... FCFA

25000 FCFA - 8670 FCFA = ... FCFA

20000 FCFA - 17500 FCFA = ... FCFA

15000 FCFA - 14850 FCFA = ... FCFA

Gwale:

1. Aba kунбә баге кିଲ дିମେନ୍ଜେ 3. Dିମେନ୍ଜେ ମିନ ଦା, gursି ଦିରା ି 6500 FCFA. Dିମେନ୍ଜେ ଶୁବୁ ଦା, anji 'yogି ଗି ଗର୍ସି ତିନି ମୋ ?
2. Idି tujar ମିନ କିଲ କେସ ଦି mongo 4. Kes ମିନ ଦା, gursି ଦିରା ି 850 FCFA. Tandi କେସ ଦିରା କିଲ୍ଡି ବାମ. Kes ମିନ ଦିଦେ ଦା, tandi 'yo nimi ଦିରା 200 FCFA. Tandi 'yo ଗର୍ସି ପାଦ ଦା, ତିନି ମୋ ?
Tandi କେସ ଦିରା କିଲ୍ଡି ବାମ ଗି ଗର୍ସି ତିନି ମୋ ?
3. Musa କିଲ marse duwa 4 ବାମ 'yo ଗର୍ସି 10000 FCFA. Marsa ମିନ ଦା, kili ଦିରା ତିନି ମୋ ?
4. Mari 'yo ଗର୍ସି 10000 FCFA. Tandi ଉର ବା ଦି କିଲ barge. Mari କିଲ barge ଦିରା ଶୁବୁ ଗି ଗର୍ସି 5500 FCFA, kିଲ୍ଡି durmାଦି rob ଗି dwe ମିନ ଗି 600 FCFA, kିଲିଵ gorିନ୍ଦିଦି besde ମିନ ଗି 2200 FCFA. Wordି ଗର୍ସି ତିନି ମୋ ?
5. Aba tujar କିଲ kaye 5 ବାମ. Kaye ମିନ ଦା, i ଗି ଗର୍ସି 500 FCFA me anji କିଲ big ଶୁବୁ ବାମ me ca. Big ମିନ ଦା, garsି duwa ି 75 FCFA. Anji 'yo ପାଦ ଦା, garsି ତିନି ମୋ ?
6. Aba yiga ମିନ wାଳା ଗି swagେ naa dayyେ ଦା, kିଲ mାୟ ବାମ naଜେ. Anji କିଲ koro ମିନ ବାମ ଗି ଗର୍ସି 200 FCFA. Eହି, gିରା yiga lେ ଦା, anji yେ swagେ duwa di yeଜେ, anji ha kିଲେ swagେ nେ gିସା ଦାଏ koro 18. Koro ମିନ anji କିଲ ଗି ଗର୍ସି 350 FCFA. Mana ଗି anji kal swagେ naଜେ bେଦେ cor bo ଗର୍ସି ତିନି ବାମ ମୋ ?

7. Abe mìn aw gér gînè gun duwa. Dawa dwe dîra mìn da, gî 'yogîw gursî 150 FCFA. Ùrîw i dawa dîndadî 55 do me gér di ha 'yaña sîñ. Yande da, aba 'yàw giyè di ha 'ywagaw i gursî îndi mo ?

Gursî dî jiga jiga

Gursî dî (FCFA) wom i mana gî ciri dî gîsîgêdê 6 ta di lë:
CAD - KAMERUN - RCA - GABON – GINE
EKWATORIYAL - KONGO

Gursî dî àl giyè : Nayra mana gî Nigeriya
Dinar mana gî Libi me Sudan me
Euro mana gî Prâs me Alman me
Dollar (\$) mana gî USA

Gursî dî jiga jiga ta di kîlanga dîra cogdîre wála gî wála, i dî Euro me cor bêdê tandi. Euro mìn da, i gursî 656 FCFA:

$$1 \text{ Euro} = 656 \text{ FCFA}$$

Giyè gaba àla:

Aba tujar mìn kîlè barge mana gî Prâs. Metîr mìn da, anji kîlèw i gî gursî 2 Euro. Anji gîra cow kîliw bam ka. Metîr mìn da, 'yo nimi duwa lë 188 FCFA.

- Metîr mìn da, i gursî dî FCFA îndi mo?
- Aba yiga mìn kîl barge gî ta di metîr 8. Anji ha myanda gursî îndi na mo?

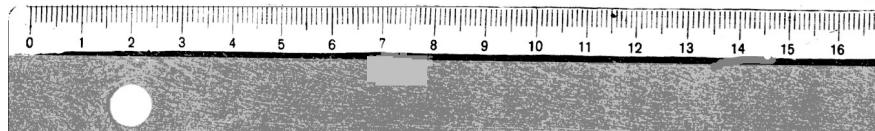
İrmə gə mani charni day

1) Charni:

Gə ırmədi i gə metir (m), gə santimetir (cm), gə kilometir (km), etc. Mani nə əgər woni ırmə mani charni day da, i metir (m).

2) Charni dine gə metir doyiw bam:

Charni gə dine gə metir doyiw bam da, i santimetir (cm) me, i milimetir (mm) me ca.

Mani gə regil sıwə, mə yər santimetir (0, 1, 2, 3) me milimetir (jagda gə dine ənənə ənənə 10 mani gə santimetir miñ dalawə).

Metir (m) 1	= Santimetir (cm) 100	1 m = 100 cm
Santimetir (cm) 1	= Milimetir (mm) 10	1 m = 1000 mm

Giyə gaba àla:

İrmənə kulu charni duwa me bəlnani duwa me, ırmənə yiga me, etc. gə metir.

İrmənə tabıl charni dırə me bəlnani dırə me, ırmənə kaye me gə santimetir.

3) Charni g̊i doy met̊ir bam:

Charni g̊i doy met̊ir bam da, i kilomet̊ir.

$$\text{Kilomet̊ir 1 (km)} = 1000 \text{ m}$$

Kilomet̊ir (km)			Met̊ir (m)
1	0	0	0
			1

Met̊ir 1000 da, i kilomet̊ir 1.

Yande da, $5000 \text{ m} = \dots \text{ kilomet̊ir ?}$

$2 \text{ km} = \dots \text{ m ?}$

Giyə gaba àla: Ërm̊inə yiga charni duwa me b̊ilnani duwa me ca, ciri bulə d̊ira g̊i kondid̊, ɳul̊iɳ charni duwa gaba liẘa ciri daa g̊i met̊ir me g̊i kilomet̊ir me ca.

Gwale:

1. Jamena bulə day g̊i Waliya da, charni duwa i kilomet̊ir 10. Abe m̊in so Jamena da, ha dawa d̊indad̊ 2 do me d̊im Waliya s̊iɳ. Dawa dwe d̊ira m̊in da, aŋji ha kilomet̊ir ındi mo ?
2. Adum wà g̊i belo kilomet̊ir 16 dawa dwe d̊ira m̊in dalawə. Ùrn̊a dara ba hanə nuwə da, ùr̊iɳ i wàa d̊ibən d̊ibə g̊i dodə dawa d̊indad̊ s̊ir g̊i tul̊iɳ. Nuw di ciri duwa i kilomet̊ir ındi mo ?

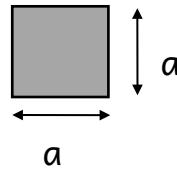
Mani nə gɨ ከርምግኬለ (Les figures géométriques)

a) Mani nə gɨ 'wogɨgɨ kare:

Gɨndəgɨ dɨ biyə:

Kare da, i mani nə gɨ ከርምግኬለ.
Charni duwa me bɨlnani duwa
me da, bor ca. Dongi duwa gɨ
wodɨ da, i tɨba tɨba.

Āsa gɨ liwə duwa gɨ daa da: $4 \times a$

b) Mani nə gɨ 'wogɨgɨ rektangɨl:

Gɨndəgɨ dɨ biyə:

Rektangɨl da, i mani nə gɨ
ሻርምግኬለ. Tulbəw i wodɨ me
dɔngi gɨ wodɨ da, i tɨba tɨba.

Āsa gɨ liwə duwa gɨ daa da: $(2 \times a) + (2 \times b)$

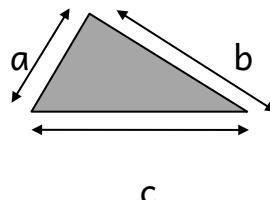

c) Mani nə gɨ 'wogɨgɨ tirangɨl:

Gɨndiŋ dɨ biyə:

Tirangɨl i mani nə tulbəgɨ i
subu.

Āsa gɨ liwə duwa gɨ daa da: $a + b + c$

İrmə g̊i s̊ına d̊idi b̊ılənani d̊ira

İrmə g̊i ta di g̊iliw gun 'wacna g̊i yiga duwa b̊ılənani duwa me kulu duwa b̊ılənani duwa me ciri d̊i geche b̊ılənani d̊ira me ca. Mana b̊ılənani duwa da, g̊i ırmıw i g̊i mani nə g̊i 'wogig̊i metir kare (m^2), kilometir kare (km^2), g̊i ar (= 10 m^2), g̊i hektar (100 m^2), labaa, mana g̊i bani da, g̊i ırim i g̊i santimetir kare (cm^2).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Yarna kare g̊i tulbəw i 10 cm. $10 \times 10 = 100$

Yande da, b̊ılənani g̊i dalawə pad da, i 100 cm^2 .

Yarna me āsina kare g̊i bani bani ta di.

1. Āsa gî mana gî tulbaw wodî:

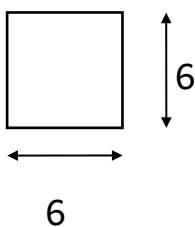
Mə ûrnə dara 'wacna yiga dalaw pad bîlnani duwa da, urim i 'wacna charni duwa me bîlnani duwa me do me mə ðamgî daa àl miltiplikason day.

Àl ya:

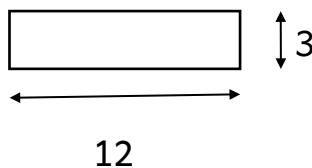
1. Yiga dan bîlnani duwa i metir 22 me charni duwa i metir 45, dalaw pad naña duwa i 990 m^2 , dara:

$$22 \text{ m} \times 45 \text{ m} = 990 \text{ m}^2$$

2. Yarna bîrmə sir gi anə nem 'woo dara yiga sir gi dalaw bîlnani duwa bor ca, bîlnani gitnə yiga min duwa i 36 m^2 :

kare gaba
6 m me **6 m** me

rektangil gaba
12 m me **3 m** me

- a) 'Wacna yiga gi kare dalaw bîlnani duwa da, i:

« tuliw min charni duwa $\times$ tuliw charni duwa »,
ka da i: $6 \times 6 = 36$

- b) 'Wacna yiga gi rektanguler dalaw bi lnani duwa da i:
 « charni duwa $\times$ bi lnani duwa »
 ka da i: $12 \times 3 = 36$

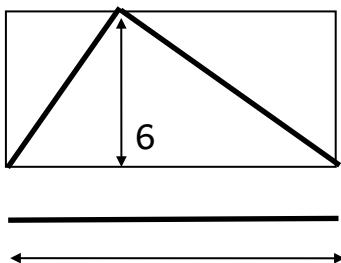
Giyə gaba àla 1:

Yiga gi charni duwa metir 50 me bi lnani duwa metir 25
 me da, dalaw pad na nana duwa i indi mo?

2. 'Wacna yiga gi tirangil dalaw na nana duwa:

Dara 'wacna tirangil dalaw na nana duwa da, mə u charni
 duwa me hwa duwa me àl miltiplikason do me mə ıstı
 dodə korgiñ sır. Tirangil sır gi bor ca ilə mana gi
 rektangil min gi hwa duwa me charni duwa me ilə
 dalawə.

Àl ya:

14

Rektangil dalaw na nana duwa pad:	$6 \times 14 = 84$
Tirangil dalaw na nana duwa pad:	$84 : 2 = 42$

Giyə gaba àla 1:

Remi yiga duwa charni duwa i metir 40 me, bñlnani duwa i metir 20 me ca. Anji git kñlanga gitñe chendiw duwa git charni duwa metir 30 me, bñlnani duwa metir 30 di bam. Chendiw di ñrim yiga duwa me ba nañ anju. Yiga mñn da, dalaw nañ duwa i man mo? I wi gwale duwa 'yol mo?

Giyə gaba àla 2:

Asan yiga duwa bñlnani duwa i metir 42 me charni duwa metir 65. Anji kñl charwa dñ idñ 'yáa dan bam. Mana git gasasa siwë da, git jangit ba a nem bwaa mana git yiga git nañ duwa i 800 m^2 . Ùriw ãsan kñlæ charwa di gasasa ñindi me ha nyamaw yiga duwa di pad mo ?

Giyə gaba àla 3:

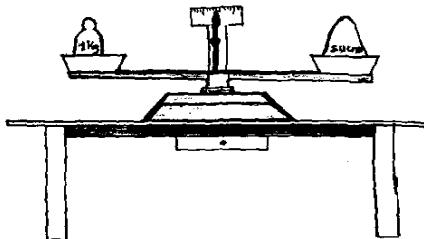
Piin ùr barge 6 m^2 dara busë wusad git ches dalawë. Tandi ùr ba dñ kñl barge git bñlnani duwa i metir 2. Ùrdñ kñlæ barge di metir ñindi mo?

İrmə g̊i mani noo day

Ür 'wacṇa gun noo duwa me mwag̊ina noo duwa me mani noo day me ca. G̊i ırı̄m i mani nə g̊i 'wog̊ig̊i **gram** me **kilogram** me **kental** (k) me **ton** me ca.

Gram (gr), kilogram (kg), kental (k), ton (t) da, i mani woni ırı̄mə noo g̊inə mani day.

Kilo d̊i bor ca ca:

Kilo d̊i id̊i ırı̄mə mani nə noo i:

- Nimi litir m̊in da, noo duwa i kilo 1 (1 kg).
- Dine d̊i nimiyə d̊i geche da, noo d̊ira i ton 1 (1 t).
- Kabṇo g̊i geche da, nem laya mani ton 30 labaa 40.

a) Mani nə nu doy kilo bam:

$$1 \text{ ton} = 1\,000 \text{ kg}$$

$$1 \text{ kental} = 100 \text{ kg}$$

Ton (t)	kental (k)	10 kg	Kilogram (kg)
1	0	0	0
	1	0	0
		1	0
			1

Giyə gaba àla 1:

10 t	= ..... kg
2 k	= ..... kg
6 k	= ..... kg
3 t	= ..... kg

b) Mani nə 6ani nə kilogram nu doygı þam:

$$1 \text{ kg} = 1000 \text{ gram (gr)}$$

Kilogram (kg)			Gram (gr)
1	0	0	0
			1

Giyə gaba àla 2:

$$2 \text{ kg} = \dots \text{ gr}$$

$$5 \text{ kg} = \dots \text{ gr}$$

$$2500 \text{ gr} = \dots \text{ kg}$$

$$10000 \text{ gr} = \dots \text{ kg}$$

Mani naña day

Gündəw də biyə: bolim da i mani naña day mana gə
kwandagı dwarzagıtla. Gə ırmıw i gə mililitir, litir,
hektolitir me metir kub, etc...

$$1 \text{ litir} = 1000 \text{ ml}$$

$$1 \text{ metir kub} = 1000 \text{ l} = 1 \text{ ton}$$

İrmə mani dwarzagi :

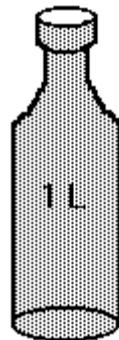
Gündəw də biyə: kapasite da, i mani nə nimi
nə mana gə mani dwarzagi la.

a) Litir

Mani nə 6ag woni ırmə kapasite da, i litir.

Barmil mın da, yə litir 200.

So mın da, yə litir 10 labaa 15.

b) Mani nə litir doygı bam

$$1 \text{ litir} - 1000 \text{ mililitir (ml)}$$

Litir (l)			Mililitir (ml)
1	0	0	0
			1

Giyə gaba àla 1: Cwanandit:

$$2 \text{ l} = \dots \text{ ml}$$

$$6 \text{ l} = \dots \text{ ml}$$

$$10000 \text{ ml} = \dots \text{ l}$$

$$1500 \text{ ml} = \dots \text{ l}$$

b) Məni nə nənq doy litir bam:

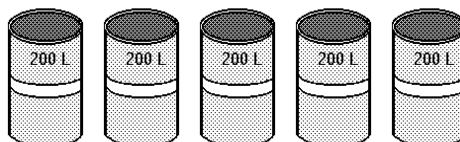
$$100 \text{ l} = 100 \text{ litir} = 1 \text{ hektolitir (hl)}$$

$$10 \text{ hl} = 1000 \text{ litir} = 1 \text{ metir kub (m}^3\text{)}$$

1 metir kub

= 1000 l

= 5 barmil də 200 l

Metir kub (m ³)	Hektolitir (hl)		Litir (l)
1	0	0	0
	1	0	0
			1

Giyə gaba àla 2: Cwanandit:

$$300 \text{ l} = \dots \text{ hl}$$

$$50 \text{ l} = \dots \text{ hl}$$

$$10 \text{ l} = \dots \text{ ml}$$

$$5 \text{ hl} = \dots \text{ l}$$

$$1 \text{ m}^3 = \dots \text{ l}$$

$$4 \text{ m}^3 = \dots \text{ hl}$$

Gwale:

1. Patime kubı nimi 'won barmil də idə yəə litir 200 daa.

Tandi u i mani woni yəə litir 25 me kubı nım. Ürdə i
hára bılə lə gədadı təndi me ha 'wana gə barmil daa mo?

Cwara gaba yara: Gwale

1. Diba da, gi tsigti man man mo?

Chandirang mar bam. Anji kal labje nə namde 64, me bage 24, lama mìn me, duroje 192 me gursi 37.320 FCFA. Abirang ha yèè duwa lama, me mani nə wor da, gi ha tsagti dodə korgiñ 8.

Esə gi 8 da, i na ha 'ya lə bá bá mo?

2. Gama gi swagə nənə Pwana duwa:

Yiga gi chire ginə Pwana duwa i pige $3\frac{1}{2}$. Yiga ginə Pwana duwa gi ta di, pige mìn da, hárav gi chire ton 1 gi kilo 750.

- Pwana 'yo chire pad da, i tndi mo?
- Anji kılne chire di bam kilo mìn gi gursi 120 FCFA da, anji ha 'ywaa gursi tndi mo?
- Pwana ha 'ywaga gursi dì idì charwa dì laptannə 60.000 FCFA, 2.000 FCFA dara lombo duwa me dyamo dìra me, 90.000 FCFA dara dìndaw lekol day, 145.000 FCFA dara barge day gi nə dìndaw me, 45.700 FCFA dara dàrìba gi kululi day me, 'yàdì dyamo 25'000 FCFA dara kılba mani dìra nə nungdi.

Anji hurə gursi 200.000 FCFA mana gi ladeyə bangki.

Anji dìrəw ùr kılə gi belo. Belo gi dìrway da, gursi duwa i 86.000 FCFA.

Gursi duwa da, ha nyamaw mani nə ta di pad mo?

d) Gursi woriw dodə iindi mo?

e) Anji unə gursi duwa di ısinə dodə korgiŋ wodit me
unə ısa də mìn 'yànadit iw də hale də idit mwom. Tandi
ha 'ywaa gursi iindi mo ?

3. Ladni gorndidit git man mwom duwa

Ladni maŋ dira womire. Impirme waydit ba kılne siro
gaba gache. Anji waydit Ladni ba da, wála mìn da, 'yàw
kuyar gaba yèe ml 5 dalaw 3 dii wodit. 'Yàw kalitw a yèe
àl wála mwac. Gasasa gaba siro yi charwa di i ml 200.

a) Ladni ha kılə i gasasa git siro di iindi me ha 'yàw dwe
di nyama mo?

b) Gasasa mìn da, gursi duwa i 2.650 FCFA. Ladni
gursi dira da, i 5000 FCFA mira. Ùrdit i gursi iindi lə
dang mo?

c) Ladni magdit gitna ledə lə ha nım kılə bam sug lə.
Tandi kılne ma mìn bam git gursi 15 FCFA da, ùrdit i
kılə magda iindi me ha nyamadit kıləw git dwe dira di
charwa lada mo?

4. Dara git yiga dara swagə

Maji ùr ba 'yo chire ton 15 aliya git laba lə. Metir
kare mìn 'yànav chire kilo 2 da, yiga duwa di naŋa
duwa i man mo? Git m²? Git ar? Git hektar?

5. Āsa mana yàa duwa

Ùrìw i Adum hárá dawa dìndadì 6 do me, dìmə ciri kugìmiyè sìñ. Adum ha kaláng nañe. Añji ha kilometir $5\frac{1}{2}$ dawa dwe dìra mìn dalawə.

- So ciri duwa lè ha ciri dì kugìmiyè da, bulə day i ìndi mo?
- Adum ùrnə ba ha dayara gìnə komite nə alpa day i gì 15h30 da, ùrìw i swaa ulay duwa lè gì dawa na mo? Komite di cagdana daa dayara lè di gì 19 h me Adum ìndarna hárá bìrìñ me da, añji ha gìrə ulay duwa lè gì dawa na mo?

6. Giyə gì letir:

Mari giy letir mwac bii jii mana gì Prás. Letir dì 10 da, noo dìra nem gram 10 bədə. Èñt, letir dì 3 da, noo dìra i gram 16 me, letir dì 2 da, i gram 25.

Gursì dì postì dì idì hárá Prás da i:

0 - 10 gr	500 FCFA
10 - 20 gr	600 FCFA
20 - 30 gr	725 FCFA
30 - 40 gr	850 FCFA

Mari ha 'ywaga gursì pad ìndi mo?

Maktubu dwari

Gîrsînəndî ãsa gî mani gî bii gî chibne 2.....	1
Āsa gî mani sumîw.....	4
Yara gî mani nê mwac.....	5
Tablo dînê ãsa gî so 0 ha 99:.....	9
Biyè gî bam: « - » (moins).....	14
Āsa gî aru aru.....	16
'Yâgî lê diiyè me bîrî gaba chéa tulînyè.....	19
Magda gî dubu dubu.....	24
Biyè gî bam me 'woo ché tulînyè me.....	27
Miltipîlikaso: « × » (fois).....	30
Dii sîr, dii subu me, dii wodî me.....	31
Îsara gî dodè: « : » (îsér dodè).....	35
Mani tulègi, îsér dodè subu me dodè wodî me ca.....	36
Îsara gînâ wâla duwa.....	38
Yara gî dawa.....	40
Àla gî miltipîlikaso gî biyè gaba chéa tulînyè.....	41
Îsâ gî dodè gî so daa ha dodè.....	45
Cwara gaba yara ãsa gî mani gî jiga jiga wodî ta di.....	47
Gursî.....	48
Gursî dî bajé bajé dî bangkî.....	50
Îrmâ gî mani charni day.....	55
Mani nê gî îrmigî le (Les figures géométriques).....	57
Îrmâ gî sîñâ dîdî bîlnani dîra.....	58
Îrmâ gî mani noo day.....	62
Mani nana day.....	64
Cwara gaba yara: Gwale.....	66

